ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

МЕДИЧНІ ТА БІОЛОГІЧНІ НАУКИ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ АСПЕКТ

матеріали Міжнародної студентської міждисциплінарної
науково-практичної internet-конференції
до Всесвітнього дня анатомії
(14 жовтня 2022 р., м. Харків)

Дніпро
«Середняк Т.К.»
2022

УДК (61:57):004.773.7
М42
Редакційна колегія:

доц. Давидова Ж.В.; к.пед.н. Кудрявцева Т.О.; доц. Бочарова Т.В.; доц. Бурлака І.С.; доц. Арсєн'єв О.В.; доц.. Нессонова М.М.; к.біол.н. Тининика Л.М.; к.біол.н. Нікольченко А.Ю.; к.тех.н. Гиря М.П., ас. Топчій С.В; Чернишенко Н.П.

(реєстраційне посвідчення УкрІНТЕІ № 401 від 08 вересня 2022 р.)

Матеріали подаються мовою оригіналу.
За достовірність матеріалів відповідальність несуть автори.

М42 М**едичні та біологічні науки: міждисциплінарний аспект**: матеріали Міжнародної студентської міждисциплінарної науково-практичної internet-конференції до Всесвітнього дня анатомії (14 жовтня 2022р., м. Харків) – Дніпро : Середняк Т. К., 2022.– 188 с.
ISBN 978-617-8111-81-6

Збірник містить матеріали Міжнародної студентської міждисциплінарної науково-практичної internet-конференції до Всесвітнього дня анатомії «М**едичні та біологічні науки: міждисциплінарний аспект»**, є нефаховим науковим виданням, яке висвітлює теоретичні та практичні результати наукових досліджень молодих науковців (докторантів, аспірантів, студентів), науково-педагогічних (педагогічних) працівників закладів вищої освіти, лікарів-практиків, наукових співробітників з історії становлення вітчизняної та світової морфології, актуальних питань застосування сучасних морфологічних методів і наукових технологій в медицині; клінічних, діагностичних, фармакологічних аспектів клінічної медицини; міждисциплінарного підходу до підготовки майбутніх лікарів в Україні та в світі.

Для широкого кола наукових, науково-педагогічних (педагогічних) і практичних працівників, що займаються питаннями сучасних морфологічних методів і наукових технологій в медицині; клінічних, діагностичних, фармакологічних аспектів клінічної медицини; реалізації міждисциплінарного підходу до підготовки майбутніх лікарів в Україні та в світі.

УДК (61:57):004.773.7
© ПВНЗ «Харківський міжнародний медичний університет», 2022.

знаходяться барельєфи Гіппократа, М.І. Пирогова, портрети В.П. Воробйова та Р.Д. Синельникова. Головною цінністю аудиторії є унікальна фреска-панно «Урок анатомії Леонардо да Вінчі» (1918), авторства харківського художника О. Любимова, учня І.І. Рєпіна.

Отже, сьогодні ці музеї не лише науково-методичний центри для вчених-медиків, біологів та представників ветеринарної медицини, а й жива історія розвитку та досягнень Харківської анатомічної школи в цілому.

Сьогодення нашої кафедри характеризується повагою до історії та її видатних постатей. Але Харківська анатомічна школа постійно розвивається й удосконалюється навчальна та наукова бази, зростає науковий потенціал. Основними напрямками діяльності кафедри є: навчальна, наукова, методична робота, ми є центром розробки нових методів бальзамування органів та тіла людини в цілому. Навчальні кімнати обладнані надсучасними тренажерами, інтерактивними дошками, створений навчально-науковий центр практичної морфології, який включає в себе лабораторії: симуляційних технологій; штучних органів та систем; по роботі з трупним матеріалом.

Таким чином, діяльність кафедри анатомії ХНМУ спрямована на вдосконалення фундаментальної підготовки майбутніх лікарів, на подальший розвиток фахових компетентностей, що дозволить у подальшому сформувати медичну еліту України.

РОЛЬ ДІЯЧІВ ХАРКІВСЬКОЇ МЕДИЧНОЇ НАУКИ У СТАНОВЛЕННІ І РОЗВИТКУ ХАРКІВСЬКОЇ ФЕЛЬДШЕРСЬКОЇ ШКОЛИ (1845-1970рр.)

Діденко О.О., Миронова Т.Б.
Харківський обласний медичний фаховий коледж
Харків, Україна
hbmkdidenko@ukr.net

Вступ. Сучасна структура Харківського обласного медичного фахового коледжу – результат реорганізації ХБМК №1 (Харківська фельдшерська школа, рік заснування – 1845), ХКМО (Харківський рентгенологічний технікум, рік заснування – 1931) і ХМК №2 (Харківська зуболікувальна школа, рік заснування – 1937). Створення кожного з названих навчальних закладів було проривом у вирішенні гострих проблем надання медичної допомоги населенню.

Метою публікації є ретроспективний аналіз ролі вчених-медиків Харкова в становленні Харківської фельдшерської школи та узагальнення даних досліджень історії розвитку навчального закладу.

Матеріали і методи. Використано документи Харківського обласного архіву, Центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, Харківської наукової медичної бібліотеки,

міської бібліотеки ім. В. Короленка, праці вчених з історії Харкова, фонди КПЦ «Музей історії Харківського обласного медичного фахового коледжу».

Результати та обговорення. Відкриття 1 березня 1845 року Харківської фельдшерської школи при лікарні Приказу громадської опіки («Сабурова дача») є початком підготовки кваліфікованих кадрів медичних працівників для надання медичної допомоги широкому загалу населення.

На цей час у Харкові вже діяв Університет з медичним факультетом, тому закономірно, що найбільша в регіоні лікарня стає базою практичної підготовки майбутніх лікарів. Згідно з Положенням про фельдшерські школи, посада начальника фельдшерської школи і Старшого лікаря лікарні до кінця XIX століття були суміщені (їх обіймали видатні медичні діячі того часу).

Одним з перших керівників навчального закладу був доктор медицини Віктор Шеметов (1861). Опонентом на захисті докторської дисертації «Монография круглых язв желудка» був всесвітньо відомий вчений-анатом Душан Федорович Лямбль.

У 1869-1870рр. Харківську фельдшерську школу очолював вчений у царині щелепної хірургії Олексій Іванович Дудукалов, який захистив дисертацію «Наблюдения и опыты над восстановлением костяного небного свода» (1867) та обіймав посаду професора кафедри оперативної хірургії і топографічної анатомії медичного факультету Університету.

Професор Павло Іванович Ковалевський очолював кафедру нервових захворювань медичного факультету Харківського університету (1878-1894), був Старшим лікарем губернської земської лікарні і начальником Харківської фельдшерської школи (1878-1879). У 1877 році він отримує вчену ступінь доктора медицини, захистивши дисертацію «Об изменении чувственности кожи у меланхоликов», досліджує етіологію прогресуючого паралічу. У 1894 році стає ректором Варшавського університету, надалі – почесним членом багатьох вітчизняних і зарубіжних наукових товариств.

У Харкові починає діяльність Максим Семенович Субботін, який обіймає посаду Старшого лікаря Харківської губернської земської лікарні і начальника фельдшерської школи, стає активним учасником Харківського Наукового Медичного Товариства (1884). Одночасно керує хірургічною і терапевтичною клінікою при Олександрівській лікарні, винаходить дренаж – насос для лікування гнійних порожнин (1886), одним із перших застосовує торакопластику при емпіємі плеври і ендоскопічні методи дослідження сечостатевого апарата.

У 1896 році Старшим лікарем губернської земської лікарні стає 27-річний психіатр Микола Васильович Країнський, який був прихильником системи no restraint та 3 червня 1897 року особисто зняв і спалив гамівні сорочки зі 120 психічнохворих пацієнтів, виголосивши промову про необхідність гуманістичного ставлення до цієї категорії хворих. Він виконував обов'зки начальника Харківської фельдшерської школи (1896-1898).

У 1898р. М.В. Країнський відряджається для наукового удосконалення за кордон, у клініку професора Бінсвангера, а потім працює у клініці

В.М. Бехтєрєва у Військово-медичній академії, а в 1899р. призначається Старшим лікарем Новгородської психіатричної лікарні, очолює послідовно Вінницьку і Віленську психіатричні лікарні (1901-1902).

З 1903р. працює помічником прозектора на кафедрі анатомії, викладає у Харківській фельдшерській школі майбутній вчений-анатом Володимир Петрович Воробйов – основоположник української наукової школи анатомії, автор першого вітчизняного «Атласу анатомії людини» (1938-1942), розробник методики стереоморфологічного препарування.

Викладачем фельдшерської школи був професор Микола Федотович Мельников-Разведенков, який з 1902р. очолює кафедру патологічної анатомії медичного факультету університету, у 1927р. стає академіком АН України. Його наукові інтереси охоплювали питання патологічної анатомії при сибірці, морфології алергічних процесів, методи консервації органів і тканих тощо.

В міжвоєнний час у навчальному закладі працювали професори П.Р. Ломакін, А.З. Цейтлін, І.І. Грищенко, С.Л. Утевська, А.Я. Альтгаузен.

Аарон Якович Альтгаузен спільно з професором С.Я. Ерліхом розробили методи визначення білка і глюкози, діагностики злоякісних захворювань. Підготував плеяду вчених (О.М. Єфремова, Н.Л. Утевський, В.С. Ронін, Г.М. Старобінець), авторів підручників з клінічної лабораторної діагностики, мікробіології і біохімії.

Висновки. Результатом дослідження є визначення ролі видатних харківських науковців-медиків у становленні і розвитку Харківської фельдшерської школи. Подальшого поглибленого вивчення потребують питання щодо збереження пам’яті про діяльність наших видатних попередників.

ХАРКІВСЬКА АНАТОМІЧНА ШКОЛА НАПЕРЕДОДНІ СВОГО 220-РІЧЧЯ

Ольховський В.О.
Харківський національний медичний університет
Харків, Україна
prof_olkhovsky@ukr.net

Святкування у 2024 році 220-річчя харківської медичної школи, у тому числі її першої та найважливішої складової – анатомічної школи, актуалізує проблему висвітлення її становлення та розвитку. Важливість анатомічних знань в підготовці лікаря підкреслює давній латинський вислів: «Cognitio corporis humani – principium sermonis in arte medicine» («Пізнання будови тіла людини – початок діалогу в мистецтві лікування»).

Історія славетної харківської медичної школи почалася з листопаду 1804 року з відкриття Харківського університету, створення при ньому медичного